

Postbus 718, 6800 AS Arnhem, Nederland
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
T.a.v. de heer B. van 't Wout
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

CLASSIFICATIE	C1 - Publieke Informatie
DATUM	9 februari 2021
ONZE REFERENTIE	DIR 2021-006
BEHANDELD DOOR	Nikkels, Hans
TELEFOON DIRECT	026 373 16 38
E-MAIL	Hans.Nikkels@tennet.eu
AANTAL BIJLAGEN	1

Geachte heer Van 't Wout,

TenneT TSO B.V. (TenneT) heeft met veel interesse kennisgenomen van de consultatie van het ontwerp wetsvoorstel Energiewet. TenneT draagt graag bij aan deze consultatie en de verdere beleidsvorming door middels bijgevoegde zienswijze aan uw ministerie en andere belanghebbenden duidelijk te maken wat ons positief opvalt aan het ontwerp wetsvoorstel, waar we verbeteringen zien en we doen waar mogelijk daartoe ook concrete voorstellen.

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (het ministerie) heeft afgelopen jaren veel geïnvesteerd in visieontwikkelingen ten aanzien van het energiebeleid. Het is van belang dat deze visies omgezet worden in concrete beleidsmaatregelen die handelingsperspectief bieden voor marktpartijen en op basis waarvan systeembeheerders hun faciliterende rol kunnen vervullen voor marktpartijen en kunnen bijdragen aan de beleidsdoelstellingen van de overheid.

Op veel zaken is het ontwerp wetsvoorstel een duidelijke stap voorwaarts om te komen tot een toekomstgericht kader van wet- en regelgeving. TenneT ondersteunt nadrukkelijk de ambitie om deze wet- en regelgeving faciliterend te laten werken voor de energietransitie, verbeterde marktwerking en versterking van de positie van de consument zoals op het gebied van toestemmingverlening voor datagebruik. Ook de bepalingen over aansluiten, transport en congestiemanagement zijn een sterke verbetering en bieden alle partijen een afgewogen kader voor de spelregels voor toegang tot en gebruik van het net.

Een geïntegreerde Energiewet, waarin de Gaswet en Elektriciteitswet 1998 zijn samengevoegd, biedt ook een betere basis om de komende jaren tot nieuwe consistente regels te komen voor bijvoorbeeld waterstof als onderdeel van het systeem van de energievoorziening.

Een omvangrijke stelselwijziging zoals deze Energiewet is nodig om daarna weer meer incrementele verbeterstappen te kunnen zetten. De lange doorlooptijd die gemoeid is met zo'n stelselwijziging staat echter op gespannen voet met de dynamiek waarin het energiesysteem zich bevindt. Na inwerkingtreding van de

Energiewet zullen kleinere wetsvoorstellen nodig zijn om onderwerpen die nu nog niet geregeld kunnen worden in te bedden in het nieuwe stelsel. Daarnaast is het te overwegen om op jaarlijkse basis de Energiewet middels kleinere en snellere wetsvoorstellen te wijzigen.

Het bouwwerk van wet- en regelgeving is middels het nu geconsulteerde ontwerp wetsvoorstel nog niet compleet, er zijn veel delegatiebepalingen naar Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) en Ministeriële Regelingen (MR) die nog moeten worden opgesteld of gewijzigd. Deze lagere regelgeving maakt vervolgens belangrijke flexibiliteit mogelijk om de regelgeving sneller aan te kunnen passen aan de behoeften van de energietransitie. TenneT moedigt het ministerie aan om zo spoedig mogelijk ook inzicht te verschaffen in deze ontwerp lagere regelgeving, om de volledige werking van het bouwwerk van wet- en regelgeving integraal te kunnen beoordelen en hieraan te kunnen bijdragen.

Met bijgevoegde zienswijze adresseert TenneT allereerst enkele onderwerpen die nog geen onderdeel uitmaken van het ontwerp wetsvoorstel (onderdeel I) terwijl deze voor TenneT wel van belang zijn. Vervolgens gaat de zienswijze per hoofdstuk in op het ontwerp wetsvoorstel (onderdeel II). Netbeheer Nederland heeft mede namens TenneT een zienswijze ingediend. Onderhavige zienswijze is een aanvulling op zaken die specifiek voor TenneT van belang zijn.

TenneT is uiteraard beschikbaar om de komende tijd verder met het ministerie en andere belanghebbenden mee te denken over de verwerking van feedback in het wetsvoorstel Energiewet.

Hoogachtend,
TenneT TSO B.V.

Maarten Abbenhuis
COO

Bijlage: zienswijze TenneT op ontwerp wetsvoorstel Energiewet

Zienswijze TenneT op de internetconsultatie van het ontwerp wetsvoorstel Energiewet van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat

Onderdeel I: onderwerpen nog niet geadresseerd in het ontwerp wetsvoorstel:

Het ministerie geeft in het consultatiedocument aan dat nog enkele zaken ontbreken in het geconsulteerde ontwerp wetsvoorstel. TenneT gaat graag op een drietal zaken nader in die nog niet zijn opgenomen in het ontwerp wetsvoorstel: de bekostiging van het net op zee, de aansluitingen van derden op het net op zee en een wettelijke aansprakelijkheidsregeling bij transportonderbrekingen.

Bekostiging net op zee

In de concept memorie van toelichting (pagina 28) wordt gesproken over de introductie van een methode voor de financiering van het net op zee, en over het aansluiten van derden. Het ministerie geeft aan dat nog gewerkt wordt aan de uitwerking van deze regels, deze zijn daarom nog niet opgenomen in dit ontwerp wetsvoorstel. Over het aansluiten van derden gaat TenneT in de hierop volgende paragraaf in.

Ten aanzien van een methode voor de financiering van het net op zee is in het Klimaatakkoord van juni 2019 opgenomen dat de kosten van het net op zee betaald zullen worden uit de nettarieven zoals die gelden op land. TenneT onderstreept dat deze maatregel alleen betrekking heeft op kosten gerelateerd aan fase 2 van het net op zee. TenneT voorziet dat de uitwerking van deze maatregel zodanige effecten kan hebben, dat een heroverweging noodzakelijk kan zijn. Voorts is TenneT ten aanzien van de financieringswijze van fase 2 van mening dat moet worden gewaakt om de keuze inzake bekostiging te lang uit te stellen teneinde mogelijke rechtsonzekerheid over kostendekking, onduidelijkheid over het potentiële effect voor de rekening voor afnemers en onvoldoende tijd om systemen aan te passen voor een goede implementatie te vermijden.

Een mogelijke uitwerking van deze maatregel is een verhoging van de transporttarieven voor bijvoorbeeld de industriële aangeslotenen. TenneT vindt het van belang te benadrukken dat de gewenste verduurzaming van de industrie, onder andere middels elektrificatie van industriële processen, niet als gevolg van negatieve prikkels voortkomend uit de kostendekking van het net op zee zou moeten worden gehinderd. Daarnaast verwacht TenneT dat de flexibilisering van de elektriciteitsvraag voor een belangrijk deel ingevuld kan worden door de industriële verbruikers. De tarieven zouden geen belemmering moeten vormen voor de flexibilisering van de elektriciteitsvraag. TenneT is nadrukkelijk van mening dat kostenveroorzaking en kostentoerekening in lijn met elkaar zouden moeten worden gebracht en oog moet worden gehouden voor de ontwikkelingen. Met het ministerie is en blijft TenneT graag in overleg over de mogelijke effecten op tarieven voor verschillende groepen van afnemers en de mogelijke opties voor de bekostiging van het net op zee.

Aansluiting van derden op het net op zee

Evenals in de huidige Elektriciteitswet 1998 het geval was, wordt onder de definitiebepalingen van het ontwerp wetsvoorstel nog niet voorzien in de mogelijkheid om andere partijen dan windparken die over een vergunning op grond van artikel 6.5 van de Waterwet beschikken aan te sluiten op het net op zee. De definitiebepalingen beperken de toekomstige ontwikkeling van de elektriciteitsvoorziening op de Noordzee van het net op zee voor andere doeleinden dan sec de aansluiting van windparken, zoals de aansluiting van interconnectoren, elektrificatie van olie- en gasplatforms en offshore elektrolyse. Met het oog op de

ontwikkeling van de plannen om de Noordzee te benutten voor de duurzame energievoorziening, zou een techniek-neutrale definitie van aan te sluiten installaties (zowel producenten als verbruikers) op het net op zee overwogen moeten worden. Dit zal de mogelijkheden om het transmissiesysteem op zee optimaal te benutten versterken zonder dat dit aan de verdere ontwikkeling van wind op zee in de weg staat. Sterker nog, gecombineerde installaties waarbij bijvoorbeeld offshore waterstofproductie (elektrolyse) direct via het net op zee wordt aangedreven door offshore windproductie wordt daarmee mogelijk gemaakt.

Doordat in het ontwerp wetsvoorstel de huidige definitie van "net op zee" wordt gewijzigd in "transmissiesysteem op zee", dat op diens beurt weer windparken op zee verbindt met het nieuw gedefinieerde "transmissiesysteem voor elektriciteit", gaat TenneT ervan uit dat het transmissiesysteem op zee hiermee door de wetgever wordt aangemerkt als een onderdeel van het "nationale transmissiesysteem" in de zin van de Verordening (EU) 2019/943 (hierna: de Verordening) (bijv. onderdeel 1 van artikel 2). Het zou behulpzaam zijn als de samenhang van het gebruik van de term transmissiesysteem in de Energiewet met de Verordening, waarin deze term gebruikt wordt zonder het te definiëren, wordt verduidelijkt in de memorie van toelichting bij de Energiewet.

Duidelijkheid over de status als transmissiesysteem op zee is van belang omdat in de toekomstige tariefstructuren en aansluit- en transportvoorwaarden die zullen gaan gelden in de EEZ mede voorzien moet worden in voorwaarden voor aansluiting van zogenaamde 'hybride infrastructuren'. Bij deze hybride infrastructuren wordt het elektriciteitssysteem op zee waarop windparken (en mogelijk ook andere installaties) worden aangesloten gecombineerd met een interconnector. De regulatorische status van de interconnector (of anderszins een verbinding met een derde-land) in hybride ontwerpen is op dit moment nog onzeker en zal nog vergaand moeten worden uitgewerkt voordat investeringen daarin haalbaar worden geacht. Concreet voorbeeld hiervan is de offshore netaansluiting IJmuiden Ver en de mogelijke rol die zij kan vervullen als hub, waarop zowel interconnectoren als installaties (windparken of verbruikers) kunnen worden aangesloten. Verder wordt gewezen op de ontwikkelplannen voor het meer noordelijke deel van de Noordzee, waar ook hybride hub-and-spoke-concepten worden overwogen, waarvoor op dit moment in het ontwerp wetsvoorstel nog geen basis is opgenomen. Om een verdere uitwerking mogelijk te maken zou in het ontwerp wetsvoorstel in ieder geval zeker moeten worden gesteld dat hybride elektriciteitsinfrastructuren op zee aangemerkt worden als het nationale transmissiesysteem in de zin van de Europese elektriciteitsverordeningen (de Verordening en de netwerk codes en richtsnoeren). Een interconnector die wordt verbonden met het transmissiesysteem op zee is dan aangesloten op een "nationaal transmissiesysteem". Tot slot wordt gewezen op het beleid van het ministerie om de elektriciteits- en gasector te koppelen, bijvoorbeeld om benutting van waterstof voor de balanshandhaving mogelijk te maken. Om de transmissiesysteembeheerders ook op zee daarin de voor hen voorziene rol te kunnen laten spelen, is een wettelijke basis nodig.

Wettelijke aansprakelijkheidsregeling

In de huidige Elektriciteitswet 1998 ontbreekt een schadevergoedings- en aansprakelijkheidsregeling bij transportonderbrekingen van het landelijk hoogspanningsnet, daar waar een dergelijke regeling wel onderdeel is van de huidige wetgeving voor het net op zee. Ook in het ontwerp wetsvoorstel is een dergelijke regeling tot op heden niet opgenomen. Een wettelijke aansprakelijkheidsregeling is nodig omdat er op dit moment onvoldoende juridische duidelijkheid is over bijvoorbeeld de risicoverdeling tussen partijen (netbeheerders en aangesloten verbruikers en producenten).

Deze onduidelijkheid werkt twee kanten op: bij het ontbreken van een contractuele relatie is zowel de maatstaf en omvang van de eventuele aansprakelijkheid van de systeembeheerder alsook de eventuele aansprakelijkheid van de aangeslotene ongewis, aangezien ook de aangeslotene veroorzaker kan zijn van een transportonderbreking. Bovendien kan hierdoor een ongewenste ongelijkheid ontstaan tussen de diverse direct aangeslotenen op het hoogspanningsnet alsook tussen direct en indirect aangeslotenen, zijnde die partijen die op het lagere spanningsniveau zijn aangesloten maar gevolgen ondervinden van transportonderbrekingen die hun oorzaak hebben in het hoogspanningsnet. Die juridische onduidelijkheden leiden tot grote onzekerheid bij en hoge juridische kosten voor zowel de netbeheerders als aangeslotenen. Daarom is het van belang om een regeling over schadevergoeding bij transportonderbrekingen te voorzien in de Energiewet. Volgens TenneT is de Energiewet, gevolgd door lagere regelgeving, het juiste instrument om dit eenduidig te regelen. TenneT benadrukt derhalve het belang om alsnog hierover de dialoog te voeren met de relevante stakeholders en tot regels te komen die onderdeel worden van de uiteindelijke Energiewet en bijbehorende lagere regelgeving.

Onderdeel II: onderwerpen per hoofdstuk van het ontwerp wetsvoorstel:

Hoofdstuk 1: algemene bepalingen

Begripsbepalingen Energiewet en Europese definities

Begripsbepalingen zijn een belangrijk vertrekpunt voor de wet- en regelgeving. TenneT benadrukt het belang van een goede aansluiting van Europese wet- en regelgeving op nationale wetgeving, we ondersteunen daarom de doelstelling van het ministerie om de te hanteren begripsbepalingen in de Energiewet in lijn te brengen met Europese regelgeving. Echter, kleine verschillen tussen begripsbepalingen in de Energiewet en de definities die gehanteerd worden in het Europese bouwwerk van regels (vastgelegd in richtlijnen en verordeningen) werken daarin verstorend. De gelaagde normstelling (Europees en nationale regels) brengt met zich mee dat eenduidigheid van begrippen essentieel is. We verzoeken daarom het ministerie geen afwijkende begripsbepalingen te hanteren als daarvoor geen nationaal onderscheidende reden bestaat. Hieronder noemen we enkele in het oog springende voorbeelden van belangrijke begrippen, maar er zijn er meer, die ook bij de bepalingen terugkomen waarin de betreffende definitie wordt gebruikt:

- *Aggregeren*: los van het mogelijke onderscheid dat te maken is tussen aggregeren en aggregatie, wordt in de Energiewet “aggregeren” opgenomen in de begripsbepaling waarbij alleen verwezen wordt naar verkoop. In Richtlijn 2019/944 (hierna: de Richtlijn) heeft aggregatie echter ook betrekking op koop. Daarentegen wordt in de begripsbepaling ook naar “flexibiliteit” verwezen, wat niet eenduidig te interpreteren is.
- *Balanceringsverantwoordelijke voor elektriciteit*: de in de Energiewet voorgestelde begripsomschrijving wijkt essentieel af van die in de Verordening en de Richtlijn. Daarentegen komt de begripsomschrijving in de Europese Verordening (EU) 2017/2195: richtsnoeren voor elektriciteitsbalancing materieel wel overeen met die uit de Verordening en Richtlijn.
- *Gesloten systeem*: in Verordening (EU) 2016/1388 is een dergelijk 'particulier net' als gesloten distributiesysteem gedefinieerd. Zo wordt het ook in de Richtlijn en in enkele Europese verordeningen gebruikt. Het voornemen om in de Energiewet een gesloten distributiesysteem te verbreden naar gesloten systeem creëert onduidelijkheid van de reikwijdte van het begrip. Bovendien sluit het gekozen maximale spanningsniveau niet aan bij de Nederlandse transmissie- en distributiesystemen.

Om misverstanden en eventuele onnodige procedures op basis van dit soort onderscheid te voorkomen verzoeken we nadrukkelijk om definities uit de verordeningen en Richtlijn zo letterlijk mogelijk over te nemen.

Begripsbepalingen in nationale context

Ook bij begripsbepalingen in primair nationale context heeft TenneT meerdere vraagtekens bij bepaalde keuzes en daarbij gemaakte overwegingen. Als voorbeeld:

- Het is niet goed duidelijk of de op land gelegen leidingen van het net op zee conform het beoogde in de energiewet onderdeel zouden moeten uitmaken van het transmissiesysteem op zee of transmissiesysteem voor elektriciteit. Daarnaast lijkt in artikel 3.6.1 een begripsbepaling te zijn opgenomen voor het zogenoemde transmissiesysteem voor elektriciteit op zee, die anders luidt dan het begrip "transmissiesysteem op zee" zoals gedefinieerd in het eerste hoofdstuk.
- Systeemkoppeling is gedefinieerd als een of meer verbindingen tussen systemen van verschillende systeembeheerders. Dit begrip systeemkoppeling is niet nodig om op te nemen omdat een of meer verbindingen tussen systemen van verschillende systeembeheerder onder het bereik van het begrip aansluiting valt en ook als zodanig behandeld dient te worden.

EEZ

In deze bepaling ontbreken interconnectoren voor elektriciteit met derde landen, waardoor het bereik van artikel 1.5 niet overeenstemt met de begripsbepaling van "interconnector voor elektriciteit met een derde land" in artikel 1.1. Naar de mening van TenneT zouden ook interconnectoren voor elektriciteit met derde landen moeten worden toegevoegd aan het toepassingsbereik van de Energiewet in de exclusieve economische zone van Nederland.

Beurzen

In de begripsbepaling (artikel 1.1) wordt 'elektriciteitsbeurzen' gedefinieerd, dit begrip komt verder niet meer terug in het ontwerp wetsvoorstel. In artikel 3.3.10 over de activiteiten van de infrastructuurgroep wordt verwezen naar 'energiebeurzen' en in artikel 3.5.4 wordt de term 'beurs' gebruikt, het is onduidelijk hoe deze bijna vergelijkbare termen zich tot elkaar verhouden.

Inhoudelijk suggereert artikel 3.5.4 dat de TSB op een bepaalde manier dient om te gaan met transacties die hebben plaatsgevonden op een beurs, namelijk faciliteren. Voor transacties, al dan niet gerealiseerd via een beurs, van een "balanceringsverantwoordelijke voor elektriciteit" geldt dat deze door hen zelf beheerd en verwerkt dienen te worden in het "elektriciteitsprogramma", dit omvat geen handelingen van de TSB. Als met artikel 3.5.4 beoogd wordt te verwijzen naar de interactie tussen Nominated Electricity Markets Operators (NEMOs) en de TSB, conform de Verordening (EU) 2015/1222 (CACM), dan zou dit op een duidelijkere wijze omschreven moeten worden. Deze verordening is echter rechtstreeks werkend en behoeft geen wettelijke bepalingen in nationale wetgeving.

Ook artikel 3.5.4 lid 2 is geen specifieke faciliteit voor elektriciteitsbeurzen, maar voor alle BRPs zou non-discriminatoir moeten gelden dat ze kunnen overeenkomen en vastleggen dat bij inconsistenties één van de partijen leidend is.

Hoofdstuk 2: energiemarkten

Aanvullende eisen leveringsovereenkomst i.v.m. balanceren (artikel 2.2.9)

TenneT kan zich vinden in de doelstelling van deze bepaling; als eindafnemers niet bewust kiezen voor het zijn van een actieve afnemer is het goed dat de leverancier de balanceringsverantwoordelijke partij is. De formulering van het artikel is echter onnodig complex en leidt tot verwarring. Daarnaast is van belang dat de leverancier niet alleen balanceringsverantwoordelijke is voor onbalans bij het onttrekken van elektriciteit, maar ook bij invoeden (bijvoorbeeld als gevolg van salderen op basis van artikel 2.2.24).

Balanceringsverantwoordelijkheid aggregator (artikel 2.3.4)

Voor de juiste verdeling van balanceringsverantwoordelijkheden tussen aggregator en leverancier op een aansluiting is van belang dat er onderscheid wordt gemaakt naar balanceringsverantwoordelijkheden per allocatiepunt (zowel invoeding als verbruik). Over de per saldo ingevoede elektriciteit op een aansluiting is namelijk dit onderscheid per allocatiepunt en de verantwoordelijkheid anders niet goed te bepalen, dit vergt daarom verduidelijking in artikel 2.3.4.

Balanceringsverantwoordelijke voor elektriciteit (artikel 2.5.1)

Artikel 2.5.1 lid 1 schrijft: 'Een aangeslotene op het transmissie- of distributiesysteem voor elektriciteit is financieel verantwoordelijk voor de onbalans die hij als gevolg van invoeding of onttrekking veroorzaakt op het transmissie- of distributiesysteem.' Het is echter niet de invoeding of onttrekking die onbalans veroorzaakt, maar het verschil tussen de optelsom van de invoeding en onttrekking ten opzicht van zijn handelspositie of contract. Wij stellen voor om in lijn met de Richtlijn te spreken over: 'financieel verantwoordelijk zijn voor de onbalansen die zij in het elektriciteitssysteem veroorzaken'.

Ten aanzien van de leden 3 en 4 van artikel 2.5.1. maakt TenneT zich zorgen over wat hiermee beoogd wordt, dit is onduidelijk en daarom is verheldering van belang. Voor het bepalen van de onbalans is het cruciaal dat eenduidig kan worden vastgesteld aan welke balanceringsverantwoordelijke partij de onbalans op een allocatiepunt moet worden toegerekend op basis van gemeten data. Naar de mening van TenneT zou geen sprake moeten zijn van meerdere balanceringsverantwoordelijke partijen op één allocatiepunt.

Door aparte allocatiepunten voor verbruik en productie is de balanceringsverantwoordelijkheid eenduidig vast te stellen. Als op apparaat niveau balanceringsverantwoordelijkheid kan worden toegekend middels een apart allocatiepunt dan stimuleert dit ook innovatieve proposities, zoals bijvoorbeeld het aanbieden van een warmtepomp inclusief het verbruik voor de warmte.

Bij een model van twee balanceringsverantwoordelijke partijen op 1 aansluiting middels administratieve afspraken zal de vaststelling van de juiste volumes een complex punt van discussie tussen deze balanceringsverantwoordelijke partijen kunnen zijn. Uit artikel 2.5.1 wordt ook onvoldoende duidelijk hoe de onbalans eenduidig kan worden toegerekend aan balanceringsverantwoordelijke partijen, TenneT vindt dit als verantwoordelijke partij voor de balancerings conform artikel 3.4.18 een risico voor de integriteit van het systeem. Daarom zou aan lid 4 van artikel 2.5.1 toegevoegd moeten worden dat dergelijke contractuele afspraken vooraf eenduidig zouden moeten zijn vastgelegd in het aansluitregister.

De regels die nog zullen voortkomen uit de delegatiebepaling van lid 5 zouden kenbaar moeten zijn om te kunnen beoordelen of het beoogde systeem werkbaar is en overeenkomt met artikel 17 van de Richtlijn . TenneT gaat hierover graag nader in gesprek met het ministerie en andere belanghebbenden.

Garanties van Oorsprong (artikelen 2.2.3, 2.6.9 en 2.7.3 e.v.)

Ten aanzien van de voorgestelde bepalingen voor garanties van oorsprong heeft TenneT de volgende opmerkingen op hoofdlijnen, voor een meer gedetailleerde reactie verwijst TenneT graag naar de zienswijze van CertiQ. Allereerst ontbreken in artikel 2.6.9, waarin de gronden voor erkenning van meetbedrijven vastgelegd zijn, regels omtrent toezicht op de meetbedrijven door de ACM. Sterker nog, artikel 5.3.1 sluit dergelijk toezicht expliciet uit voor de installatie en het beheer van meetinrichtingen en voor het meten bij grote aansluitingen. Het is onduidelijk hoe de ACM (zonder bevoegdheid tot toezicht) uitvoering kan geven aan haar taak m.b.t. het intrekken van meeterkenningen zoals vastgelegd in artikel 2.6.11. Daarnaast is het van belang dat conversie niet alleen van toepassing is op hernieuwbare energiebronnen. Naast aanpassing van de definitie van het begrip conversie, dient in artikel 2.7.4 (en in artikel 3.4.33) vastgelegd te worden dat, in geval van conversie, de volledige omvang van alle (hernieuwbare én niet-hernieuwbare) ingaande energiestromen gemeten moet worden.

Hoofdstuk 3: beheer van elektriciteits- en gassystemen

Gesloten systemen en directe lijn (artikelen 3.2.6 – 3.2.8)

Voor de begripsbepaling van gesloten systemen zou moeten worden aangesloten bij de definitie van gesloten distributiesysteem uit de Verordening (EU) 2016/1338 (NC DCC) en voor wat betreft de daaraan verbonden eisen zou moeten worden aangesloten bij de tekst uit artikel 38 van de Richtlijn. Het is onduidelijk waarom in het ontwerp wetsvoorstel afstand wordt gedaan van het gedeelte “distributie” in de benaming. De bedoeling van de bepaling blijft immers, zo blijkt ook uit de memorie van toelichting, dat het beoogt een afgebakende, geografische regio te bedienen en aldaar industriële en commerciële partijen te verbinden. Op deze locaties kunnen aangeslotenen veelal uit de voeten met lagere redundantie-eisen en minder stringente technische eisen; dit mag in beginsel geen negatieve gevolgen hebben voor de transmissie- of distributiesysteembeheerder waar het gesloten systeem op is aangesloten.

In dat licht zij opgemerkt dat de ontheffingsmogelijkheid thans vooral wordt toegepast bij productionetten. Dat op zichzelf hoeft niet problematisch te zijn, doch hierdoor ontstaat het risico dat de compliance vereisten uit de Verordening (EU) 2016/631 worden gemedend. In de betreffende verordening zijn de eisen voor de aansluiting van elektriciteitsproducenten opgenomen, beter bekend als de NC RfG. Omdat elektriciteitsproductie-eenheden die kwalificeren als het kleinere type in veel mindere mate hoeven bij te dragen aan de systeemstabiliteit (zowel spanning als frequentie), heeft TenneT door deze tendens op termijn substantieel veel minder systeemondersteuning. Bij elektriciteitsproductie-eenheden aangesloten op een GDS (ongeacht het type) mag de netbeheerder zich niet bemoeien met de in de NC RfG voorgeschreven conformiteitsverificatie van de elektriciteitsproductie-eenheden. Volgens de NC RfG zou de GDS-beheerder dat moeten doen. Maar aangezien de GDS-beheerder zelf ook (deels) eigenaar is van de elektriciteitsproductie-eenheden, heeft hij er geen belang bij om die conformiteitsverificatie ook daadwerkelijk te doen.

Het ministerie geeft in de memorie van toelichting aan te willen verduidelijken dat gesloten systemen voor elektriciteit ook op spanningsniveaus kunnen bestaan op 110 kV of hoger. Dat impliceert dat gesloten

systemen op zowel het HS-niveau als het EHS-niveau kunnen bestaan. TenneT vraagt nadrukkelijk aandacht om voorwaarden te verbinden aan gesloten systemen op transmissieniveau. Die voorwaarden zouden erin moeten voorzien dat de gesloten systemen op transmissieniveau niet leiden tot verstoringen van het transmissiesysteem, bijvoorbeeld doordat via het gesloten systeem doortransporten plaatsvinden. Daarnaast zou moeten worden bepaald dat een gesloten systeem op transmissieniveau niet in meerdere biedzones gelegen mag zijn.

Ten overvloede merkt TenneT op dat de tekst van het ontwerp wetsvoorstel strijdig is met de memorie van toelichting. In het ontwerp wetsvoorstel wordt de mogelijkheid beperkt “tot maximaal 110 kilovolt”.

Als laatste opmerking over het gesloten systeem merkt TenneT op dat onduidelijk blijft wat de gevolgen zijn van het verliezen of afstand doen van de ontheffing voor het gesloten systeem. In artikel 3.8.5 lid 2 onder g, betreffende de dekking van de kosten in de tarieven, wordt slechts gesproken over “de verweving van een bestaand systeem waarvoor niet eerder een systeembeheerder was aangewezen”. In het geval een beheerder van een gesloten systeem voorheen was aangewezen op grond van artikel 3.2.2 lid 2 onder a, maar daar afstand van doet, is onduidelijk wat de (financiële) gevolgen hiervan zijn voor de rechtsopvolger, veelal zijnde de transmissie- of distributiesysteembeheerder. Om de financiële risico's niet af te wentelen op de tariefbetaler, zullen in de Energiewet waarborgen moeten worden opgenomen om dit maatschappelijk onwenselijk gedrag te vermijden.

Het systeem van melden van een directe lijn bij de ACM is geregeld in artikel 3.2.8. TenneT lijkt het wenselijk dat de ACM ook de bevoegdheid krijgt om te beoordelen of het stelsel van verbindingen voldoet aan de vereisten om te kwalificeren als een directe lijn. Op die wijze wordt voorkomen dat er stelsels van verbindingen zijn die niet de juiste kwalificatie hebben gekregen. Alle stelsels of systemen dienen onder een categorie te vallen: een systeem, een gesloten systeem of een directe lijn.

Verbod beschikbaar stellen systeem voor financiële middelen (artikel 3.3.2)

In de memorie van toelichting (pagina 86) is opgenomen dat een TSB of een DSB zich niet aansprakelijk mag stellen voor schulden van andere ondernemingen, waaronder die uit de infrastructuurgroep. In artikel 3.3.2 staat dat het systeem niet als zekerheid mag dienen voor het aantrekken van financiële middelen anders dan voor de systeembeheerder. Het lijkt erop dat de toelichting bij het artikel niet strookt met het artikel; het artikel gaat over zekerheid verschaffen voor het aantrekken van financiële middelen en de toelichting spreekt over aansprakelijk stellen voor schuld. De vraag is wat het ministerie beoogt te regelen. Indien de tekst in het artikel beoogd is dan heeft dit geen impact op TenneT. Indien beoogd is te regelen dat de systeembeheerder zich niet aansprakelijk mag stellen, wordt de flexibiliteit in financieringsvormen voor de infrastructuurgroep onnodig beperkt, daargelaten dat de systeembeheerder zichzelf niet aansprakelijk zal stellen.

Aanwijzing en inrichting TSB (artikel 3.3.3)

Het voornemen om de aanwijzing te wijzigen van een 10-jaars periode naar een onbepaalde tijd onderschrijft TenneT en sluit ook aan bij de lange termijn investeringen. Ten overvloede merkt TenneT op dat in het artikel over kruisparticipaties (artikel 3.3.4) wordt verwezen naar aandeelhouderschap van de TSBs door “de staat”, daar waar 3.3.3 uitgaat van aandelen “direct of indirect bij één of meer openbare lichamen”.

Opslag (artikelen 3.3.7, 3.3.8 en 3.3.9)

Artikel 3.3.7 van het ontwerp wetsvoorstel biedt twee routes waarop transmissiesysteembeheerders (en distributiebeheerders) onder strikte voorwaarden over opslagfaciliteiten kunnen beschikken, deze routes worden nader ingevuld via de artikelen 3.3.8 en 3.3.9. Deze artikelen zijn de beoogde implementatie van artikel 54 van de Richtlijn, maar hanteren wel iets andere criteria. Artikel 54 lid 2, onderdeel a benoemt de redelijke kosten, dit komt echter niet naar voren in artikel 3.3.9 lid 1, onderdeel c. TenneT vindt dit een belangrijk criterium om te betrekken bij de implementatie.

Investeringsplan (artikelen 3.4.5, 3.4.6 en 3.4.7)

TenneT kan zich in beginsel goed vinden in de voorgestelde bepalingen over het investeringsplan, we doen echter wel enkele suggesties die kunnen bijdragen aan een effectiever proces voor de totstandkoming van het investeringsplan en derhalve de meerwaarde ervan voor belanghebbenden en de systeembeheerder. Deze zaken komen deels voort uit het feit dat voor de beoordeling van de impact nu nog aannames gemaakt moeten worden over beoogde bepalingen in de lagere regelgeving op basis van artikel 3.4.7. Desalniettemin geven we deze suggesties nu mee, omdat mogelijk wijziging van de ontwerp wetsartikelen opportuun is.

Op hoofdlijnen bestaat de ontwikkeling van een investeringsplan uit de volgende processtappen en deze herhalen zich voortdurend:

1. Ophalen marktdata en plannen (zoals van Rijksoverheid en provincies: RES, CES etc.) en vaststellen van scenario's;
2. Verwerken van marktdata en plannen in netberekeningen, leidend tot knelpunten;
3. Beschrijven van maatregelen (investeringen) en opstellen van een ontwerp investeringsplan;
4. Consulteren ontwerp investeringsplan en verwerken zienswijzen;
5. Toetsing door minister en de ACM.

Een goede betrokkenheid van belanghebbenden bij dit proces is van groot belang voor de waarde die investeringsplannen hebben voor alle partijen. De betrokkenheid van belanghebbenden vindt met name op 2 momenten plaats: bij het ophalen van de marktdata en plannen (fase 1) en bij de consultatie (fase 4). De processtappen (1-5) vergen circa anderhalf jaar, dit maakt het onmogelijk om bij de consultatie grote wijzigingen door te voeren naar aanleiding van zienswijzen, dit zou namelijk betekenen dat van fase 4 weer naar fase 2 wordt gegaan. Nu levert de consultatie wel inzichten op, maar kan deze slechts beperkt tot wijzigingen leiden van het onderhavige ontwerp investeringsplan, wat begrijpelijk voor teleurstellende reacties van belanghebbenden kan zorgen.

Overwogen is om eerder te consulteren. Dat betekent echter dat fase 1 en 2 ook eerder gepland moeten worden, wat betekent dat minder recente marktdata en plannen meegenomen kunnen worden. Meer tijd voor de verwerking van de zienswijzen biedt echter nog steeds onvoldoende tijd om fase 1, 2 en 3 opnieuw te kunnen doen. Gegeven het voortdurende karakter van de investeringsplan-cyclus stelt TenneT daarom voor om de consultatie van belanghebbenden op het definitieve investeringsplan te laten plaatsvinden en als startpunt (als onderdeel van fase 1) te laten fungeren voor het direct daarop volgende investeringsplan.

Ten aanzien van artikel 3.4.5 valt te overwegen om naast windparken ook de ontsluiting van zonneparken en wellicht elektriciteitsopslag onderdeel te maken van lid 2 sub e, of zelfs alle investeringen op basis van vastgesteld beleid die noodzakelijk zijn in het kader van de uitvoering van de Regionale Energie Strategieën.

Afhankelijk van de parlementaire behandeling zal in een later stadium moeten worden gezien wat een passende inwerkingtredingsdatum is van deze bepalingen, aangezien het opstellen van een investeringsplan, zoals hierboven genoemd een aanmerkelijke voorbereidingstijd kent.

Aansluiten (afdeling 3.4.2)

In het ontwerp wetsvoorstel zijn goede elementen toegevoegd aan het huidige wettelijke kader waarbij de aansluit- en transportverplichting van de systeembeheerder wordt genuanceerd. De aansluitplicht is niet meer onvoorwaardelijk. Ten aanzien van twee artikelen heeft TenneT een opmerking.

Door verzoeker realiseren van een aansluiting (artikel 3.4.9)

TenneT onderschrijft het voornemen van het ministerie om de mogelijkheid tot het zelf realiseren van een aansluiting te beperken tot de verbinding die deel uitmaakt van de aansluiting. Daar waar het een aansluitveld betreft, wat onlosmakelijk verbonden is met het onderstation, betreft dit een taak die uitsluitend bij en onder de verantwoordelijkheid van de systeembeheerder kan worden uitgevoerd.

TenneT is van mening dat deze bepaling voor het realiseren van de verbinding die deel uitmaakt van de aansluiting zou moeten worden verruimd tot het verwijderen van diezelfde verbinding. De kosten voor het verwijderen van de aansluiting behoren bij de aangeslotene (>10 MVA) terecht te komen, waarbij er een technische noodzaak is de keuze voor en wijze van de verwijdering van het aansluitveld bij de systeembeheerder te laten, terwijl de verwijderingsplicht van de verbinding die behoort tot de aansluiting evengoed bij de aangeslotene zelf kan rusten.

In gebruik geven, beheren en onderhouden van aansluitingen (artikel 3.4.11)

TenneT kan beperkt reageren op deze bepaling als gevolg van het gegeven dat een nadere uitwerking in een ministeriële regeling wordt voorzien. Evenwel is TenneT van mening dat het door de aangeslotene niet langer voldoen aan de vastgestelde en goedgekeurde voorwaarden ook reden zou moeten zijn tot afsluiting. Een verzoek om een aansluiting aan te leggen kan worden geweigerd als er niet voldoende transportcapaciteit is. Daarmee wordt voorkomen dat systeembeheerders aansluitingen moeten aanleggen waar de aangeslotene feitelijk geen gebruik van kan gaan maken omdat het aan transportcapaciteit ontbreekt. Indien een aansluitverzoek wordt geweigerd, wordt er van de netbeheerder wel verlangd dat die weigering gemotiveerd is, dat alternatieve aansluitlocaties worden aangeboden aan de verzoeker, dat informatie wordt verschaft over welke uitbreidingsinvesteringen noodzakelijk zijn om op termijn te kunnen voldoen aan zijn aansluitverzoek op die locatie. TenneT onderschrijft het belang voor partijen om dergelijke eisen te stellen aan een weigering om een aansluiting te realiseren.

De enige reden om een aansluitverzoek te weigeren die in artikel 3.4.8 wordt gegeven, is het ontbreken van voldoende transportcapaciteit. In de huidige praktijk komt het tevens voor dat verzoeken tot aansluiting op een door de aangeslotene gewenst punt in het systeem niet kunnen worden ingewilligd omdat er op dat punt in het systeem (station) geen fysieke ruimte is om in een aansluitveld te voorzien of er anderszins onoverkomelijke technisch beperkende factoren zijn. Gebrek aan voldoende fysieke aansluitruimte om te voorzien in de aansluiting zou tevens als reden moeten worden opgenomen om een aansluitverzoek te weigeren. De systeembeheerder zal in gevallen van afwijzing in samenspraak met de verzoeker om een aansluiting alternatieven onderzoeken voor aansluiting. Voor TenneT staat voorop dat de toegang tot het net

een groot goed is voor de nieuwe en bestaande aangeslotenen. Het recht op toegang is echter wel geclausuleerd.

Op een aansluitverzoek moet binnen een redelijke termijn worden gereageerd en de aansluiting moet vervolgens binnen een redelijke termijn worden gerealiseerd. Wat die redelijke termijn is, wordt nader bij AMvB bepaald. De impact hiervan op TenneT is nog onduidelijk. Voor aansluitingen van groter dan 10 MVA zal een uniforme redelijke termijn niet mogelijk zijn omdat dergelijke grote aansluitingen op het transmissiesysteem per definitie maatwerk is. De omstandigheden van het geval bepalen wat voor dergelijke aansluitingen een redelijke termijn is. TenneT pleit ervoor dat een zachte norm voor grote aansluitingen in de AMvB behouden moet blijven.

Transport (afdeling 3.4.4)

Een verzoek om transportcapaciteit kan geweigerd worden als er onvoldoende capaciteit is. Bij AMvB wordt geregeld wanneer er sprake is van onvoldoende capaciteit. Op dit moment is dus nog niet goed te beoordelen wanneer mag worden geweigerd. Voor TenneT is het belangrijk om objectief te kunnen vaststellen wanneer er sprake is van onvoldoende capaciteit (en dus weigering) en wanneer er wel schaarste is aan capaciteit maar deze schaarste moet worden gemanaged door de inzet van de in de wet voorziene instrumenten: congestiemanagement, geheel of gedeeltelijk onderbreekbare transportrechten (non-firm), inkoop flexibiliteit als alternatief voor verzwaren en de inperking van gecontracteerde transportcapaciteit indien deze capaciteit niet wordt gebruikt (use-it-or-lose-it).

De bovengenoemde instrumenten die in het ontwerp wetsvoorstel zijn opgenomen verwelkomen we. Hierdoor krijgen systeembeheerders meer duidelijkheid welke instrumenten ingezet kunnen worden om met schaarste aan capaciteit om te gaan. En ook voor afnemers geeft het extra ruimte om ondanks de schaarste aan capaciteit toch toegang te krijgen tot het systeem. De instrumenten in de Energiewet moeten goed aansluiten bij de bepalingen in de Verordening die zien op het inzetten van de instrumenten. In het bijzonder verwijzen we daarbij naar artikel 13 van de Verordening inzake redispatch.

De AMvB die ziet op nadere invulling van het voldoen (of weigeren) van transportverzoeken zal tevens concreet moeten regelen in welke situaties een financiële vergoeding aan de orde is bij het niet of niet volledig voldoen aan transportverzoeken en de wijze van bepaling van die financiële vergoeding (via een marktmechanisme, kosten-gebaseerd of op basis van contractuele afspraken). TenneT lijkt met het ministerie eens te zijn dat non-firm transportcapaciteit een tijdelijke mogelijkheid is voor het aansluiten van nieuwe aangeslotene totdat een netverzwaring is gerealiseerd, in die gevallen waarin congestiemanagement geen oplossing meer biedt en de nieuwe aangeslotene geweigerd zou worden. In die situaties is compensatie niet meer op zijn plek, omdat de grenzen voor het afregelen met vergoeding bepaald worden in het congestiemanagementproces.

Indien en voor zover de mogelijkheid wordt voorzien in permanente non-firm transportcapaciteit, dan zou de AMvB de wettelijke basis moeten leggen voor tariefdifferentiatie waarbij aangeslotenen met een non-firm (onderbreekbare) transportcapaciteit een lager tarief in rekening worden gebracht (en/of andere tariefdragers) dan aangeslotenen met een 'firm'-transportcapaciteit. Dit is alleen mogelijk ten aanzien van verbruikers, omdat producenten in het huidige kader geen transporttarief betalen.

Slimme meter allocatie (artikel 3.4.19a)

De memorie van toelichting geeft een heel duidelijke onderbouwing en toelichting voor slimme meter allocatie en daarin wordt ook duidelijk gesteld dat DSB voor deze taak interval waarden van de slimme meter moet verwerken. TenneT kan zich hierin vinden.

In de bepalingen in het ontwerp wetsvoorstel is in artikel 3.4.19a de allocatie taak eenduidig opgenomen. In dit artikel staat echter niet expliciet dat de DSB daartoe interval waarden van de slimme meter collecteert en verwerkt, wel wordt daar verwezen naar artikel 4.1. In artikel 4.1.2.1 wordt balanceren genoemd maar allocatie niet expliciet. Moet balancering in artikel 4.1.2.1 gelezen worden als "met inbegrip van het allocatie proces"? En is het dan de bedoeling dat het allocatie proces ook wordt opgenomen in de ministeriële regeling conform artikel 4.1.2.4? Wanneer dat niet het geval is, stelt TenneT voor om in artikel 4.1.2.1 'allocatie' expliciet op te nemen en dit in de ministeriële regeling 4.1.2.4 verder uit te werken, of in artikel 3.4.19a separaat op te nemen dat het allocatie proces verder uitgewerkt wordt in een ministeriële regeling.

Volledig geïntegreerde netwerkcomponent, mede in relatie tot aankoop niet frequentie-gerelateerde ondersteunende diensten (artikel 3.5.3)

TenneT is van mening dat in het ontwerp wetsvoorstel de bepalingen over volledig geïntegreerde netwerkcomponenten niet conform de Elektriciteitsrichtlijn (EU) 2019/944 geïmplementeerd worden, wat leidt tot onduidelijkheid en een ander resultaat dan de beoogde doelen van de Richtlijn. Met onderstaande duiding proberen we te schetsen hoe een en ander te verbeteren.

De Richtlijn bevat een definitie voor 'volledig geïntegreerde netwerkcomponenten' (artikel 2 onderdeel 51) en overweging 63, waaruit blijkt dat opslagfaciliteiten een subgroep zijn of onderdeel kunnen zijn van volledig geïntegreerde netwerkcomponenten. De Richtlijn definieert apart daarvan energieopslagfaciliteit (artikel 2 onderdeel 60). Het ontwerp wetsvoorstel introduceert twee aparte definities, te weten één voor volledig geïntegreerde netwerkcomponenten (die opslagfaciliteiten uitsluit) en één voor volledig geïntegreerde netwerkopslagcomponenten en maakt daarnaast - zonder te definiëren - gebruik van de term (energie)opslagfaciliteit.

Met name in relatie tot overweging 63 van de Richtlijn leidt dit naar de mening van TenneT tot een onjuiste implementatie van de Richtlijn. Met deze overweging in de Richtlijn is bedoeld aan te geven dat volledig geïntegreerde netwerkcomponenten (inclusief componenten die gebruik maken van een vorm van opslag) onder de voorwaarden zoals vermeld in de Richtlijn niet onderworpen dienen te worden aan de bepalingen rondom de strikte beperkingen aan transmissiesysteembeheerders om opslagfaciliteiten te bezitten, te ontwikkelen, te beheren of te exploiteren.

Naar aanleiding van een passage in de memorie van toelichting bij artikel 6.3.7 merkt TenneT overigens nadrukkelijk op dat de condensatorbanken in het net van TenneT geen opslagfaciliteiten zijn. De condensatorbanken zorgen voor de spanningshuishouding in het transmissiesysteem voor elektriciteit en vormen een onmisbare component in het systeem. Het betreft derhalve volledig geïntegreerde netwerkcomponenten.

Met de gekozen begripsbepalingen in het ontwerp wetsvoorstel zou de uitzonderingsbepaling in artikel 3.5.3, tweede lid, onderdeel a niet van toepassing zijn op volledig geïntegreerde netwerkopslagcomponenten, terwijl de Richtlijn nadrukkelijk anders bepaald heeft. Artikel 40 lid 7 van de Richtlijn verwijst namelijk naar

volledig geïntegreerde netwerkcomponenten, waar nadrukkelijk ook opslagcomponenten onderdeel van uit kunnen maken. Zoals hierboven reeds genoemd verzoekt TenneT in de eerste plaats om in de wet niet af te wijken van de in de Richtlijn gehanteerde definities. TenneT verzoekt om bij artikel 3.5.3 tweede lid onderdeel a ook te verwijzen naar de volledig geïntegreerde netwerkopslagcomponent, dan wel de definitie van volledig geïntegreerde netwerkcomponenten zodanig aan te passen dat deze conform de begrippen in de Richtlijn ook volledig geïntegreerde netwerkopslagcomponenten omvat.

Verstrekking van overzichten (artikel 3.5.11)

In het ontwerp wetsvoorstel wordt voor de TSBs de verplichting geïntroduceerd om jaarlijks overzichten te verstrekken van de overeenkomsten die gesloten zijn met betrekking tot het verrichten van diensten ten behoeve van het systeembeheer met een infrastructuurbedrijf waarmee hij een infrastructuurgroep vormt, vergezeld van afschriften van die overeenkomsten. Niet duidelijk is wat het doel is van deze toevoeging, anders dan dat het voor de distributiesysteembeheerders reeds van toepassing is. Indien de ACM zorgen heeft over (het ontbreken van) contractuele verplichtingen, dan heeft zij reeds op basis van haar bevoegdheden als toezichthouder, en vanuit haar informatie als vaststellende partij van de tarieven, een minstens gelijkwaardige toegang tot informatie. Niet duidelijk is waarom een separate, jaarlijkse, administratieve verplichting bijdraagt aan de transparantie of efficiëntie van de transmissiesysteembeheerders.

Meetverantwoordelijken (artikelen 2.6.11, 3.4.11, 3.5.19 en 3.5.22)

Ter waarborging van de systeemstabiliteit vindt TenneT het van groot belang dat uit de Energiewet een duidelijke procedure en verdeling van verantwoordelijkheden volgt in het geval een meetverantwoordelijke failliet zou gaan. Het is cruciaal dat de werkelijke meetdata van de aangeslotenen van de failliete meetverantwoordelijke beschikbaar blijft ten behoeve van onbalansverrekening, programma indienen door BRPs, facturatie van netbeheerders en leveranciers aan aangeslotenen. TenneT ziet in het ontwerp wetsvoorstel een dergelijke procedure en verdeling van verantwoordelijkheden nog onvoldoende geborgd. Artikel 3.4.11 biedt hiervoor geen goede oplossing, als onderdelen van een mogelijke procedure valt volgens TenneT te denken aan:

- failliete operatie in stand houden/ ondersteunen t.b.v. data kwaliteit
- operationeel overnemen (TenneT of aan te wijzen tijdelijke meetverantwoordelijke)
- overdragen naar andere meetverantwoordelijken

Een uitgewerkte procedure die praktisch haalbaar is én tijdig kan worden uitgevoerd (onder andere in verband met fysieke meterwissels en communicatie) kan de negatieve impact van het faillissement van een meetverantwoordelijke in belangrijke mate verkleinen voor het systeem. TenneT zou graag met het ministerie, de ACM en belanghebbenden nader in gesprek gaan om een solide procedure bij faillissement van een meetverantwoordelijke op te nemen in de uiteindelijke wettekst en/of lagere regelgeving.

Overigens merkt TenneT ook op dat een soortgelijke procedure voor andere marktpartijen die consumenten bedienen voorzien zou moeten worden, bijvoorbeeld ten aanzien van aggregators en BRPs.

Congestie management ook van toepassing op aangeslotenen op net op zee? (artikel 3.6.4)

In de Energiewet is thans onduidelijk of ook aangeslotenen op het transmissiesysteem op zee vallen onder de regels voor congestie management, zodat zij bij kunnen dragen om congestie binnen het transmissiesysteem op land te verhelpen. Door te verduidelijken dat de aangeslotenen op het

transmissiesysteem op zee op gelijke wijze meedoen, komen zij in een gelijke positie als de aangeslotenen op het transmissiesysteem op land.

Tarieven (titel 3.8)

Titel 3.8 in de Energiewet regelt de tarieven die de systeembeheerders in rekening brengen. In de Energiewet is ervoor gekozen nauw aan te sluiten bij de huidige wetgeving op dit vlak. TenneT kan zich in hoofdlijnen vinden in dit voorstel en wil een aantal opmerkingen maken op onder andere nieuwe elementen.

Er is gekozen voor een tweedeling in de tarieven waarbij de ACM bevoegd is. Enerzijds gaat het om de tarieven die vooraf door de ACM zijn vastgesteld en die gebaseerd zijn op de methodebesluiten en anderzijds de tarieven die overeenkomstig de door de ACM vastgestelde berekeningsmethode zijn vastgesteld. De laatste categorie behelst onder andere de tarieven die afnemers betalen voor de aansluitdienst, zowel de eenmalige aansluitvergoeding als de periodieke aansluitvergoeding ('maatwerk tarieven'). De berekeningsmethode voor deze tarieven is op dit moment vastgelegd in de Tarievenscode elektriciteit. TenneT interpreteert het ontwerp wetsvoorstel zo dat is beoogd de staande praktijk met een Tarievenscode te bestendigen.

Er is in artikel 3.8.7 een lid 5 opgenomen waarin is geregeld dat een partij die bijvoorbeeld het eenmalige aansluittarief in rekening gebracht krijgt, aan de ACM kan verzoeken om dat tarief te toetsen aan conformiteit met de door de ACM vastgestelde berekeningsmethode. TenneT ziet geen toegevoegde waarde om dit artikel toe te voegen omdat een partij al de mogelijkheid heeft op basis van artikel 5.1.4 een geschilbeslechtsprocedure te starten. Die procedure dekt ook een klacht van een partij over de wijze waarop de systeembeheerder de vooraf vastgestelde berekeningsmethode heeft toegepast bij het in rekening brengen van een 'maatwerk tarief'.

Naast de tarieven die de systeembeheerder in rekening kan brengen voor de aansluit- en transporttaak is het van belang dat wordt onderkend dat systeembeheerders kostendekkende vergoedingen kan vragen voor andere werkzaamheden die specifiek voor een partij worden verricht. Een dergelijke vergoeding bewerkstelligt dat specifieke partijen de kosten dragen die voor hen gemaakt worden zodat die kosten niet gesocialiseerd worden. Dit is in lijn met het beginsel dat partijen die kosten veroorzaken deze kosten ook dragen.

Methodebesluiten (artikel 3.8.3)

Artikel 3.8.3 betreft het methodebesluit en behelst een duidelijk kader voor de ACM om de methode vast te stellen. TenneT benadrukt dat lid 5 belangrijke waarborgen geeft aan de systeembeheerder bij de bepaling van het niveau van de efficiënte kosten van TenneT. In gezamenlijk overleg met het ministerie, ACM en GTS is tot de huidige formulering gekomen. In een eerder stadium (december 2020) heeft TenneT nog enkele verbetersuggesties gedaan aan het ministerie. Korthedshalve verwijst TenneT daarnaar.

Bij het methodebesluit kunnen de inkomsten worden aangepast in verband met de geleverde kwaliteit van de aan een systeembeheerder opgedragen taak. In de huidige wetgeving was TenneT uitgesloten van 'kwaliteitsregulering'. TenneT kan zich in beginsel verenigen met het voornemen om de geleverde kwaliteit mee te nemen bij de vaststelling van tariefinkomsten in de methodebesluiten. Bij AMvB zal worden bepaald voor welke taak kwaliteitsregulering in aanmerking komt en welke nadere regels daarbij gelden. Een volledig beeld op de implicaties van het voorstel kan daarmee op dit moment niet worden gevormd. TenneT wijst

erop dat het voor haar van belang is dat aanpassing van tariefinkomsten als gevolg van kwaliteitsaspecten zo plaats vindt dat die aspecten zien op door TenneT redelijkerwijs te beïnvloeden kwaliteitsaspecten en dat de kwaliteitsaspecten kunnen leiden tot zowel een neerwaartse als opwaartse aanpassing van de tariefinkomsten.

Ten aanzien van de reguleringsperiode kan de ACM een periode kiezen van 4 tot 6 jaar. Bij de keuze voor een periode van 6 jaar vindt TenneT het van belang dat de ACM op verzoek van een systeembeheerder een tussentijdse aanpassing kan doen. Een tussentijdse aanpassing zorgt ervoor dat nieuwe ontwikkelingen die niet zijn meegenomen op het moment van vaststelling van de besluiten die effect hebben op het takenpakket en/of de efficiënte kosten kunnen worden verwerkt. Met een tussentijdse aanpassing wordt voorzien in enige flexibiliteit in de reguleringsmethode. In het eerdere wetgevingstraject STROOM was hiervoor een bepaling opgenomen.

In artikel 3.8.5 van het ontwerp wetsvoorstel over het tarievenbesluit wijst TenneT erop dat in lid 4 is bepaald dat de ACM kan besluiten om verschillen tussen beoogde inkomsten en gerealiseerde inkomsten te corrigeren. Voor TenneT geldt dat het wenselijk is om de huidige 'zal'-bepaling in de E-wet ten aanzien van het toepassen van omzetregering in de Energiewet op te nemen. In lid 5 van artikel 3.8.5 ontbreekt de toezichtkosten van de ACM als kostenpost die volledig wordt doorberekend in de toegestane inkomsten.

Hoofdstuk 4: beheren en uitwisselen van gegevens

Ten aanzien van het sectorbreed verzamelen en uitwisselen van gegevens is door TenneT binnen Netbeheer Nederland intensief samengewerkt. Daarbij is ook uitgebreid de dialoog gevoerd met marktpartijen, eindafnemers en uw ministerie. TenneT verwijst daarom graag over dit onderwerp naar de zienswijze van Netbeheer Nederland.

TenneT benadrukt nog graag het belang om in de Energiewet of onderliggende regelgeving goed te borgen dat alle partijen, ook diegenen die geen lid zijn van het Marktfaciliteringsforum, toch aan het afsprakenstelsel gebonden zijn.

In hoofdstuk 4 worden 'gegevens' zo aangeduid dat ook de "systeem-gerelateerde gegevens" (alles wat op grond van Netcode hoofdstuk 10 en hoofdstuk 13 en daarmee op grond van de Verordeningen (EU) 2017/2195 (GL EB) en Verordening (EU) 2017/1485 (GL SO) met elkaar wordt uitgewisseld) er ook onder vallen. Deze systeem-gerelateerde gegevens vallen echter buiten de scope van het afsprakenstelsel.

Hoofdstuk 5: uitvoering, toezicht en handhaving

Geschilbeslechtsprocedure (artikel 5.1.4)

Een partij die een geschil heeft met een systeembeheerder kan een procedure starten bij de ACM. Daarbij ligt het initiatief bij 'een partij'. In voorkomende gevallen kan een systeembeheerder ook een geschil hebben met een partij (aangeslotene, meetverantwoordelijke, aggregator) waarbij het mogelijk zou moeten zijn dat de ACM zich uitlaat over dat geschil. De ACM is immers de aangewezen nationale regulerende instantie die zich als sectorspecifieke toezichthouder bij uitstek kwalificeert om een oordeel te geven of een partij voldoet aan haar wettelijke verplichtingen (Europees en nationaal).

Vaststellen en goedkeuren voorwaarden en methoden (afdeling 5.1.2 en 5.1.3)

Het ministerie legt in de concept toelichting uit dat zij aanleiding heeft gezien om de juridische status van de codes nader te beschouwen en concludeert dat de codes niet zouden moeten worden aangemerkt als algemeen verbindende voorschriften. Daarbij heeft het ministerie beoordeeld dat de inhoud van de codes en de procedure voor vaststelling niet ingrijpend hoeft te wijzigen. Het algemene beeld van TenneT is dat (markt)partijen in de energiesector geen noodzaak zien om 'iets' aan de huidige praktijk te wijzigen. Ook TenneT ziet geen aanleiding de juridische status van de codes te wijzigen. Primair zou TenneT daarom willen verzoeken om nogmaals de voorgenomen stelselwijziging te heroverwegen.

Daarnaast voorziet TenneT uitvoeringsproblemen bij doorvoering van de voorgestelde wijziging. Het voornaamste probleem is dat partijen die actief zijn in de energiesector, anders dan de systeembeheerders, na vaststelling of goedkeuring van de voorwaarden niet rechtstreeks gebonden zijn aan de door de ACM vastgestelde of goedgekeurde voorwaarden. Het ministerie stelt dat de systeembeheerders via een civielrechtelijke overeenkomst met partijen moet voorzien in de gebondenheid van partijen aan de voorwaarden. In de praktijk ervaart TenneT dat niet alle partijen een civielrechtelijke overeenkomst voor bijvoorbeeld de aansluit- en transportdienst aangaan. Ook doen zich hier onnodig problemen voor bij een wijziging van de voorwaarden en de doorwerking daarvan in de overeenkomsten. Er is thans voor de systeembeheerder geen gepast middel om de partijen te bewegen de overeenkomst aan te gaan (zie ook opmerking hiervoor bij art. 3.4.11).

Hoofdstuk 6: overig

Coördinatie door minister (artikel 6.1)

TenneT onderschrijft dat de minister in ieder geval het planologisch bevoegd gezag is voor uitbreidingen van de 380 kV en 220 kV netvlakken. Uit de Memorie van Toelichting (pagina 140-141) volgt dat voor de 150 en 110 kV netvlakken van het transmissiesysteem het de bedoeling is dat de minister deze bevoegdheid snel over zou kunnen nemen van de gemeente indien de energietransitie daar om vraagt. TenneT vraagt zich af op welke wijze deze bevoegdheid snel en effectief overgenomen kan worden. Nu wordt deze bevoegdheid begrenst door de voorwaarde dat sprake moet zijn van een rijksbelang en dat overeenstemming moet worden gezocht met de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (artikelen 5.44 en 2.3 van de Omgevingswet). TenneT verzoekt een duidelijke en effectieve regeling waarbij de minister direct, zo nodig in een vroeg stadium, de planologische bevoegdheid van de gemeente kan overnemen ten aanzien van een uitbreiding van het 150 / 110 kV transmissiesysteem en de minister deze uitbreiding als bevoegd gezag vervolgens kan faciliteren (gedacht kan worden dat dergelijke uitbreidingen als categorie in een AMvB worden opgenomen waarbij het rijksbelang is vastgesteld).

Coördinatie gedeputeerde staten (artikel 6.2)

In dit artikel is gedeputeerde staten aangewezen als het planologisch bevoegd gezag voor bepaalde (redelijk grote) duurzame opwekinstallatie van elektriciteit plus de aansluiting daarvan op het net. TenneT vraagt zich af of deze (directe) planologische bevoegdheid van gedeputeerde staten ook doorgetrokken kan worden voor bepaalde uitbreidingen van het 150 / 110 kV transmissiesysteem. Een grote uitbreiding van duurzame opwekinstallaties heeft vaak ook consequenties voor het transmissiesysteem. Als het bevoegd gezag van dergelijke (samenhangende) uitbreidingen in één hand, namelijk gedeputeerde staten, is dan komt dit de doorloopsnelheid van dergelijke projecten – en daarmee de energietransitie – ten goede. TenneT gaat

hierover graag verder in overleg met het ministerie en andere belanghebbenden.

Hoofdstuk 7: overgangs- en slotbepalingen

In reactie op de PM ten aanzien van 7.2.17 (overgangsrecht methodebesluiten) merkt TenneT op dat voorzien dient te worden dat bij een beëindiging van de cross-border leases in het randmerengebied van Liander, de overdracht moet leiden tot een aanpassing van het tarievenbesluit, omdat het niet valt onder artikel 3.8.5 van het ontwerp wetsvoorstel.

***